

המביא גם פרק ראשון גיטין

וא" עבדת אהנית. משמע דבפני נכתב מועיל צ"ל וזה דלמר כפ"ב^ז (לקמן דף כג:) אצ"ל בלחו לדיבורה^ח סמכין מהימנל היינו משום דלירי בלא י"י אומר בפני נכתב כחם מביא גט בארץ ישראל אבל אי י"י אומר סמכין אדבוריה כדלמירן הכ"ל:

ויתנו (את) ה"ר בוזנה. לפי שהן משתהין בארץ ישראל היו זנוניהם משמעדים בשביל מונות והיינו זנונה בשביל מונות^ט ועוד מפ"ג^י כדלמר בירושלמי עובדא הוה צדח שמכר זנו ללמוד תורה^י והלך ולמד: **"א"ר** יצחק שתיים בותבין. בה"ג פוסק כ"י יצחק ואע"ג דפליג אמתימא דידוע היה שאינה עיקר ואומר ר"מ וכן פי' ריב"ז בשם רבינו אליהו דדוקא שמתכוין לכחז הפסוק לרשעה כי הכא אבל כשחזע שולח איגרת כדי לצדקו מותר שיכתוב לשון המקרא כדי לכתוב לשון נח"ל בלא שירטוט^{יא} מיהו בירושלמי י"ז פ' בתרא דמגילה משמע ק"ת דאסור^{יב} דקאמר התם מהו לכתוב תרמין שלח כתב לר' אשעיא בר שימי לאשיתך מלמד היה מאלד יגאל (אידי כ"ו) לחייתך משמע שלח היה כותב אלא לשם איגרת שלומים ולא לרשעה ואע"פ"כ היה מקפיד שלא לכתוב כסדר ומיהו הרבה מביא שם שנראה שהיו כותבין לרשעה דקאמר מר עוקבא שלח כתב לרשע גלותא דהוה קאי ודמיך בזמנא פירוש כשהיה שוכב וקם היו מזמירין לפניו ישראל^{יג} אל שמח אל גיל פעמים^{יד} וכן הרבה מביא שם וכו'. דלמר בהקומך רבה (מנחות דף ז' ב:) ובפ"ג דמגילה (ד' י"ח:) דתפילין אין לרשע שירטוט והלא שרטוט ואור"ת דתפילין לא בעי שרטוט על כל שיטה ושיטה אבל עשה שרטוט אחת ללמעלה^{יח} וכותב מחמיו כמה שיעור^{יט} ר"ס^י דלין לשרטוט תפילין על כל שיטה ושיטה כדלמר עלה בירושלמי צ"פ^י במה מדליקין^י כל הפטור מדבר ועשהו נקרא הדיוט וכן משמע בהקומך רבה (שם דף ז' ב:) דקאמר התם תפילין אין לרשע שרטוט ופריך מהא דתניא ס"ת שזלה ותפילין שזלו אין עושין מן מונות לפי שאין מורדין ממקדשה חמורה לקדשה קלה^י הא מורדין עושין והא מוזה צע שרטוט ומשני תנאי היא ומדלח משני הכא במאי עסקין במשורטוטין משמע דלין רגילות לשרטוט כלל לא ס"ת ולא תפילין והיינו משום דנקרא הדיוט ומיהו אס אין הסופר יכול לכתוב יפה בלא שרטוט לריך לשרטוט על כל שיטה

והוא דלמר כפ"ב^ז (לקמן דף כג:) אצ"ל בלחו לדיבורה^ח סמכין מהימנל היינו משום דלירי בלא י"י אומר בפני נכתב כחם מביא גט בארץ ישראל אבל אי י"י אומר סמכין אדבוריה כדלמירן הכ"ל:

תורה אור השלם

- 1. ואל עמי חזו גורלך ויהנה הילד בוזנה והולדה מקרה בין והרשה: יואל ד ג 2. ותונה עליו פילגשו ותלך מאתו אל בית אביה אל בית להם יהודה ותהי שם ימים ארבעה יודיים: שופטים יט ב

הגהות הב"ה

(א) תו"ב ד"ה ותי עבדת ותי בלא לדיבורה יהיה סמכין:

מוסף רש"י

ערב שבת עם חשיכה. שאם ימנע להימנע מעד יום ישעיו ויאלמו עשרה יש שהוא (שבת ז"ד). עשירתם. פירות האילן לקדושת שבת. שפך מלת ערשו של שבת קופעת למעשה כדלמירן במשפט צילה (ז' דשנת עונג ארקר. מכל שהוא היו עונג (שבת ט"ו). ערביתם. ערובי תמוזין ומנחות. ותי מרי שתי לממירנו בשון שאלה, דשנת עני עשו, אבל נגר לא כפי הדלקס. דרבי הגהה לעין הוא (ט"ו).

פסקי ר"ד

ואי עבדת (ה) מהימנע מאי אי עבדת מהימנע דאי אתי בעל ומערער ופסיל ליה לא משגיחה ביה שכתב חסדא לעולם אל יטיל אימה בתוך ביתו ביתו שהרי פלגש בבגה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מירושלם. אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו בא לירי ג' עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת. פי' במשמותו ובה בימי הדינה והאמרת שבלתי מפני אימתו או הבהר מפניו למקום המסוכן ותפול בא' מן הפחיתים או מגשר או שמה תדליק לו הגר ותבשל לו בשבת:

(א) ז'ל אהית מלאי אי עבדת אהית וכי או דל"ז אי עבדת מהימנע כ"ד.

דאי אסי צעל כו'. אצל אי לא אחרת ואתי צעל ומערער מיפסיל: כדסניא. דלף מי שאינו לריך לומר אס אמר מהני: **כפר סיסאי.** שם מקום: שלא תיזקק. האשה לעדים אס יקרא עליו ערער: וזה איהו נמי כו'. ולאו משום דלריך ומאי קשיא ליה לר' אלעאי:

לא סיימוה קמיה דר' אלעאי לסימא דמילתיה דר' ישמעאל: **משס לכאן.** מבזבל לא"י: **דסמכא הוא.** ראוי לסקוץ עליו: ויסנו (אס) הילד כו'. שהיו משתהין צ"ל ומניחין נשותיהן עגונות וצטלים מפריה ורביה שנקל צעיניהם ילדים וילדות: **שסיס.** שמי טיבות כותבין מן המקרא בלא שרטוט: **צעמא מילסא דתינא כסברא.** אי לא היה סבר לה מדעתמו: לחיי. כלומר שפיר מליט למימר דלאו צברא רבה הוא: **וגמרא לא שמיע ליה.** הא גמרא דר' יצחק: **דאפסיס מריה על ידיה.** לגלות לו סוד לכיון דצריס הסמוכים על ארמינתס: וסונה עליו פילגשו צפילגש בגבעה כתיב. וסונה סרחה עליו: וצבו מאל לה. בקערה: וימא מאל לה. לקמיה מפרש: ופשחיה גרסי: וימא מאל וקפידו כדמפרש טעמא ואולי: **ימא בלוט מקוס.** ודרכן היה להשיר את השער ולא ליסכן צועלה ליעשות כרות שפכה ומשום דסכנתא הוא הקפיד עליה וצריח מפני ארמינתו: גילוי עריות. כשמגיע זמן טיבולתה צעת זינה והיא יראה לומר לא טבולתי ומשמשתו נדה: **שפיכות דמים.** כי הכא או פעמים שצריח מפניו ונופלת בצחת הפתחים או^א בגשר: וחילול שבת. פעמים שמדלקת נר או מצטלת משחשיכה מפני ארמינתו והוא אינו יודע: **ערסוס.** פירות שאכל לנמה: **ערסוס.** עירובי חלירות: צהמתן

גברא רבה הוא בשלמא מילתא דתליא בסברא לחיי הא גמרא היא וגמרא לא שמוע ליה ועוד הא ר' אביתר הוא דאסכים מריה על ידיה דכתיב^ב ותונה עליו פילגשו רבי אביתר אמר זבוב מצא לה ר' יונתן אמר גימא מצא לה ואשכחיה ר' אביתר לאליהו א"ל מאי קא עביד הקב"ה א"ל עסיך בפילגש בגבעה ומאי קאמר אמר ליה אביתר בני כך הוא אומר יונתן בני כך הוא אומר א"ל ח"ו ומוי איכא ספיקא קמי שמיא א"ל אלו ואלו דבריהם חיים הן זבוב מצא ולא הקפיד גימא מצא והקפיד אמר רב יהודה זבוב בקערה וגימא באותו מקום זבוב מאיסותא וגימא סכנתא איכא דאמרי אידי ואידי בקערה זבוב אונסא וגימא פשיעותא אמר רב חסדא לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מירושלם אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלש עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת^ג אמר רבה בר בר חנה הא דאמרי רבנן שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשירתם ערבתם הדליקו את הגר צריך למימרינהו

ושיטה משום זה אלו ואנוהו והא דלמר כפ"ק דמגילה (דף טו:) דברי שלום ואמת מלמד שזריכה שרטוט כדמיתה של תורה אור"ת ללא היינו ס"ת דהא לא בעי שרטוט אלא היינו מוזה וקרי ליה ארמינתה של תורה על שם שיש צו שם יחוד מלכות שמים^ה וכן פירש ר"ח וכן נראה דאי צב"ת כדפי' שם בקונטרס הא דפסלין התם צפ"צ דמגילה (דף י"ט.) אדפיתרסא ושלא צדיו דלתיא כתיבה כתיבה מדכתיב (ירמיה ל"ו) ואני כותב על הספר צדיו ואמאי לא ילפי מארמינתה של תורה ואי צמוזה מירי ינחא דאס כן הייתי מלריך דוכסוסטוס כמו בצמוזה והא דלמר במסכת סופרים (פ"ה הל' א') אינו רשאי לכתוב אצ"כ סירגל ויריעה שאינה מסורגלת פסולה היינו ד' שרטוטין מלמעלה ולמטה ומלדדין דחוקקט: **זבוב מצא אה נימא מצא אה.** ומוזה עליו דריש לשון זנות ולשון מזון וא"ת ונגנן דלאו הוי זנות ממש ואמר ר"ח^א מדלרא להחירה דמוכה קרפי דלפי' פילגשים לא היה דרכם להחזיר אחר זנותם דכתיב^ב זכאל פילגשי אציק וכתבי' ומתהינה לרורות עד יום מותן אלמנות חיות: **גימא מצא אה.** וא"ת והא דאמר צבנהדרין צפ"ג כ"ג (דף כ"ה) שאין להם לצנות ישראל שער לא ציית השמי ולא ציית הערובה ו"ל דנתן ערותה דאמר: **עשיריות.** כסדר עולם אמר דלותו יוס דפילגש בגבעה י"ז שבת היה^ז ור"ח כתב ג' עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול השם וז' היו צפילגש בגבעה ולהכי לא חשיב אצר מן המי: **ערבתם.** פי' בקונטרס עירובי חלירות ואין נראה אלא כמו שפי' בקונט' צבמה מדליקין (שנת דף ל"ז) דפריך התם הא גופא קשיא אמרת עם חשיכה ערבתם הא ספק חשיכה לא והדר תני ספק חשיכה מערצין ומשני כאן בעירובי תמוזין פי' בקונט' דרישא בעירובי תמוזין דכסףק חשיכה אין מערצין וכן פרי"ח והיינו משום דבעירובי תמוזין מחמירין טפי שיש לה סמך מן הפסוק וכן משמע צ"ל מי שהולאחוהו (עידין דף מ'): גבי הלכה כדברי המיקל בעירובי רב פפא אמר כאזניך כד"ה ה"מ בעירובי חלירות אבל בעירובי תמוזין אימא לאס: השתא

(א) [מספחה פ"א ה"ו], (ב) [מכאן עד כפר סיסאי דמקרא לא ימא במספחה] (ג) [גילוי א], (ד) כתיב אימה רננה (ה) נש"י הגירסא דהא שלח לו רבי אביתר לרב יהודה כי"ו (ו) וצריכת ג"ג (ז) [עידין יג:], (ח) גרסת הר"ף ב"ב צ"ב דשנת אמר רב יהודה אמר שמואל (ט) שבת לה. ע"ש, (י) [ג'למגשר] (יא) דבפירי אמרה (יב) אי אמרה כמיכן אדברה. ועי מהר"ם, (יג) ז"ל ועוד מפרש ר"מ או ר"י אי שריך למוקף מלת כדלמי. [מהר"ם], (יד) [ז"ל פ"ג ה"צ שהוא פיק בני העיר שהפיק צברא בירושלמי האוקראעומו], (טו) [ז"ל כפ"ק דשנת הלכה וכו' אנוי] (טז) [מנחות ב:] ד"ה הא וצטלים ד"ה כתיבה, (יז) [מנח"ל כ"ט:] (יח) [שם ב"ב] (יט) [ע"י ב"ב פ"ג דשנת סוף גמ' למנסה ג' דבריס], (כ) [ע"י מוס' שנת ג' לה. ד"ה לא קשיא].

גליון הש"ס

תו"ב ד"ה אמר ר"י ובי' אל השמח אל גיל בעמיה. בעמיה אל גיל גלי"ל וכן הוא בירושלמי: בא"ד דאין לשרטוט. ע"י סופר ח' ע"ב תוד"ה כתיבה:

מוסף תוספות

- א. אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלך [נאמנות להביא גיטה, ופריך והתניא כשם שאין נאמנות לומר מת בעלך] כך אין נאמנות להביא גיטה, ומשני כאן בא"י כאן בחול'ל. מוס' הל"ש.
- ב. דמוכרין בניהם ובניהן לצורך מונותיהן. מוס' הל"ש.
- ג. ברמיים. מוס' הל"ש.
- ד. כמה תיבתו. מוס' הל"ש.
- ה. דאין זה קדוש, שלא לתכון לפסוק. נש"י. אלא דברים בלגמא בלשון המקראות. טע"ז.
- ו. בכל ענין. שאפי' באגרות שלומים היו מהפכים הפסוק ולא היו כותבין אותו ככתבו. מוס' מנחות ז': ד"ה הא. ז' ג' מוס' הל"ש: ישראל אל השמח בעמיה אל גיל.
- ז. כדי להרריך את כל האחריות על הסדר. ונמשכים בה. מלח'.
- ח. טעמא דאין מורדין. מוס' קט"ה י"ז ד"ה תנח.
- י. אבל תפילין דמוכרין בערו לא בעי שרטוט דלא שייך בהו נוי. מוס' מנחות ז': ד"ה הא. [מצד שני]: ותפילין נמי אם אינו יכול לכוין וליישר כתיבתו אצ"כ משרטט על כל שיטה ושיתה צריך לשרטוט משום זה אלי ואנוהו ולא שייך כאן פטור מן הדבר ועושהו. מוס' הל"ש.
- יא. ששייקר האמונה תלוי בה. יעני"ף.
- יב. תרויהו. מוס' הל"ש.
- יג. ג' מוס' הל"ש ורין: ר"ת.
- יד. [ע"י ח"א מהר"ם]. מוס' ושילשתן.
- טו. הל"ש.